

יוחנן לדברי רבי אבהו], ומשום שלדעתו אין מכאן ראייה, וכדרכה; דאמר רבה:

הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת דמי, כא-א כלומר: אין שייך לומר בהקדש "שלא מדעת", שהרי יש את דעת השכינה, והרי זה כאילו דר בחצר חבירו מדעתו של ההדיוט, שהוא צריך להעלות לו שכר.⁽¹⁾

שלא ליה רבי אבא בר זבדא למרי בר מר, בעי מיניה מרב הונא [לך ושאל מרב הונא]: הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר, או לא.

אדחכי, עד שהספיק מרי בר מר לבוא אל רב

צריך להעלות לו שכר, שאם לא כן לא היה מועל זה שדר ונהנה מן ההקדש.⁽¹⁵⁾

ושתק ליה [שתק רבי יוחנן ולא ענה].

איהו — רבי אבהו — סבר: מדשתיק ליה רבי יוחנן, ודאי מודה ליה שאכן יש מכאן ראייה שהדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר, ולכן אמר רבי אבהו שכן סובר רבי יוחנן.

ואולם מבארת הגמרא, שלא היא [אין הדבר כן], כי שתיקתו של רבי יוחנן לא היתה הודאה לדברי רבי אבהו, אלא אשגוחי הוא דלא אשגח ביה רבי יוחנן [לא התיחס רבי

"דשלא מדעתו לאו דוקא, אלא אורחיה דמילתא נקט, והוא הדין מדעתו"; ולכן פירשו התוספות: "כלומר: דעת שכינה איכא שלא יהנה אדם בלא מעילה".

ולשון הרשב"א [הובא גם ב"שיטה מקובצת"] הוא: "ואינו מחוור, דשלא מדעת הדיוט, אינו דוקא כשלא ידע שזה דר בביתו, אלא אפילו ידע נמי דינא הכי הוה, דהא לא חסרו, ו"שלא מדעת" אורחא דמילתא נקט; אלא הכי קאמר: כהדיוט מדעת, ומתנה עמו שיעלה לו שכר הוא, שכן אמרה תורה, שלא יהנה אדם בלא מעילה; וכן פירש ר"ח וז"ל: כדרכה, דאמר שכירות הקדש שלא מדעת, כהדיוט מדעת דמי".

ולשון ה"ר ישעיה ב"שיטה מקובצת" שונה מלשון הרשב"א: "וקשה, דהא לאו בידיעה תליא מילתא [עד שנאמר ששכינה יודעת], אלא במחאתו, ושלא מדעתו, דקאמר: אורחא דמילתא נקט, אלא הכי פירושו, הקדש שלא במחאה כהדיוט במחאה דמי, שכבר מיחה הכתוב שלא יהנו מן ההקדש", [וכן משמע מסידורו של בעל ה"שיטה מקובצת", ששני פירושים הם].

רשות ליתן, וזה שהוציאו לחולין מעל", וכוונתו צריכה ביאור, שהרי כל המוציא הקדש לחולין מעל.

15. ב"קובץ הערות" [סימן נב אות יג] הביא בשם התוספות בכמה מקומות, שגדר מעילה הוא, שמשלם ממון שגזל הקדש, וכתב, שכדבריהם מוכח להדיא בסוגייתנו, דאי נימא דחיוב מעילה אינו משום גזל ממון, אין ראייה כלל מחיוב מעילה לתשלומי הדיוט, וראה עוד שם.

וראה ב"שערי ישר" שער ג פרק כג ד"ה ולענין, שכתב לבאר, ש"האיסור ליהנות משל הקדש הוא ענין בפני עצמו, והתשלומים בפני עצמו, והנה חיוב תשלומים נלענ"ד דהוא לעולם מדין "זה נהנה וזה חסר", דמזיק הקדש לעולם פטור, ואינו חייב רק בנהנה, ובנהנה הוי הדין כמו בהדיוט, משום "זה נהנה וזה חסר", כמו דמוכח בפשטות מסוגייתנו דמדמה זה לזה", וראה עוד מה שהביאו בענין זה ב"ספר המפתח".

1. נתבאר על פי רש"י; והתוספות תמהו על זה:

הא — דאינו צריך להעלות לו שכר — בבית דלא קיימא לאגרא [בית שאינו עומד להשכרה], והיות ובעל הבית אינו חסר, אין צריך הדר בבית להעלות לו שכר, ש"זה נהנה וזה לא חסר, פטור".⁽³⁾

איתמר נמי:

אמר רבי חייא בר אבין אמר רב, ואמרי לה, יש האומרים שלא בשם רב אמרה, אלא: אמר רבי חייא בר אבין אמר רב הונא:

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אינו צריך להעלות לו שכר; והשוכר בית מבני העיר, מעלה שכר לבעלים.

תמחה הגמרא: בעלים מאי עבידתיהו, כלומר: לאיזה בעלים ישלם, ולמה ישלם להם?!

ומשנינן: הכי קאמר: נמצאו לו בעלים, כלומר: אם נמצא שהמשכיר אינו בעליו של הבית, אלא נמצאו לו בעלים אחרים, מעלין [מעלה השוכר] לחן שכר.

תמחה הגמרא: והרי תרתי [שני דינים אלו סותרים]?!?

ומשנינן: הא — דמעלה שכר לבעלים — בבית דקיימא לאגרא, הא — דאין מעלה שכר לבעל החצר — בחצר דלא קיימא לאגרא.

הונא כדי לשואלו, נח נפשיה דרב הונא [נפטור רב הונא], והוא הציע את השאלה לפני רבה בנו.

אמר ליה רבה בר רב הונא למרי בר מר: הכי אמר אבא מרי [רב הונא] משמיה דרב: הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אינו צריך להעלות לו שכר —

והוסיף עוד רבה לאמר משמו של אביו: והשוכר בית מראובן, מעלה שכר לשמעון.

תמחה הגמרא: שמעון מאי עבידתיה [מה מעשיו של שמעון כאן], כלומר: וכי למה יעלה שכר לשמעון, על אשר שכר בית מראובן?!

ומשנינן: הכי קאמר: אם נמצא הבית — שהשכיר לו ראובן — שהוא של שמעון, מעלה לו — השוכר לשמעון — שכר.

ותמחהנן: תרתי?! והלוא שני הדינים שאמר רבה משמו של אביו סותרים הם, שהיות והדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר, וביחס לשמעון הלוא אין זו אלא שכירות שלא מדעת, ואם כן למה צריך הוא לשלם לשמעון?!

ומשנינן: הא — דמעלה שכר לשמעון — בבית דקיימא לאגרא [העומד להשכרה] ונמצא שמעון חסר.⁽²⁾

שאמרו: "השוכר בית מראובן מעלה שכר לשמעון", ולא אמרו בפשיטות: "ואם בית דקיימא לאגרא הוא, מעלה לו שכר", שהוא כדי להשמיענו חידוש: "דאפילו שכרה מראובן בדמים קלים, מעלה שכר לשמעון כמו ששוכרים שאר בתים, ולא מצי אמר: "כסבור הייתי

2. יש לעיין: הרי בלאו הדייר לא היו שוכרים משמעון, מפני שאין ידוע שהוא של שמעון?! [וראה "שלטי הגבורים" ט א, אות ב].

3. א. כתב ה"נמוקי יוסף" [ט א מדפי הרי"ף, בשם הרא"ש בשם ה"ר"] לפרש את הטעם

אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר רב :

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אין צריך להעלות לו שכר, משום שנאמר: "ושאיה

שהבית היה של ראובן, ואילו ידעתי שהיה לי לתת שכר מרובה לא נכנסתי בו", והביא שכן כתב גם הריטב"א.

והקשה ב"קצות החושן" סימן סג סק"ז, מה ההבדל בין דין זה לדין המבואר בסוף המסכת, שאם אדם גזל פרה, ומת, ואכלוה היוורשים כיון שחשבו שהיא ירושה להם מאביהם, הם אינם משלמים מחיר מלא, אלא שני שלישי, מפני שיכולים לטעון שאילו ידעו שאינה שלהם, לא היו אוכלים אותה כלל, ואם כן, מדוע פה לא ישלם השוכר רק שני שלישי, בטענה שאילו היה יודע שיצטרך לשלם את המחיר המלא, הוא לא היה שוכר כלל.

ותירץ ה"קהלות יעקב" [הנדמ"ח סימן יח אות ב], שהיוורשים פטורים מצד מזיק, כיון שהיו אנוסים גמורים, שהרי אינם יכולים לברר על כל פריט מהירושה שמא הוא גנוב. וכל חיובם הוא מצד שנהנו, ועל הנאה גרידא משלמים שני שלישי.

אבל מי שגר בחצר חבירו העומדת להשכרה אין חיובו רק מצד שנהנה, אלא גם משום שאכל חסרונו של חבירו, ואין הוא נחשב על כך אנוס, שהיה לו לבדוק למי שייך הבית.

ב. מתוספות לעיל כ ב ד"ה טעמא [הובא בהערות שם], נראה, שעד כאן לא פטרו את הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אלא כשלא גילה הדייר את דעתו שהוא רוצה לדור בשכר, אבל אם גילה דעתו, הרי הוא חייב.

ודבריהם תמוהים לכאורה מסוגייתנו, שהרי מבואר כאן, שאילו היה הבית "לא קיימא לאגרא" מצד שמעון, כי אז לא היה חייב השוכר להעלות שכר לשמעון; ולפי שיטת התוספות תיקשי: הרי גילה השוכר את דעתו שהוא רוצה לדור בשכר, שהרי עם ראובן סיכם על תשלום

שכר דירה! ?

וביותר תיקשי: למה נדחקה הגמרא ליישב את הסתירה, והרי לפי דברי התוספות הדברים פשוטים, ולעולם שתי המימרות עוסקות בבית דלא קיימא לאגרא, אלא שאם שכר את הבית מראובן, צריך הוא לשלם לשמעון שהתברר כי הוא בעליו האמיתי של הבית, אפילו אם מצד שמעון אין הבית עומד להשכרה, ומשום שגילה השוכר את דעתו שהוא רוצה לתת שכר; [ולפירוש זה, הרי היה מובן היטב הלשון "השוכר בית מראובן מעלה שכר לשמעון", שלפי פשוטו הוא קשה, וכמו שהעיר ה"נמוקי יוסף" שהובא באות א].

וראה מה שכתב ב"נמוקי יוסף" [ט א מדפי הרי"ף] בשם הרמ"ה: "מדקא משנינן הכי, ולא קא משנינן הא דנחית אדעתא דאגרא, הא דלא נחית אדעתא דאגרא, שמעינן דכל היכי דלא קיימא לאגרא גבי בעלים [היינו שמעון], אף על גב דנחית זה אדעתא למיתב אגרא לאינישי אחרנא, לא מחייב ולא מידי, דכי היכי דגבי משכיר מקח טעות הוא, ולא מיחייב למיתב ליה מידי, שהרי נתברר שאינו שלו, לגבי שוכר נמי מקח טעות הוא, וכמאן דלא אוגר דמי", וראה עוד שם.

וב"קהלות יעקב" הנדמ"ח סימן יח, נקט, שיש כאן מחלוקת בין התוספות לרמ"ה, וביאר את שיטת התוספות שלא חשו לראייה מסוגייתנו, שהוא משום שאין כאן גילוי דעת אלא שהוא מוכן לשלם בתמורה לקבלת זכויות שכירות, אבל כשהוא משלם לשמעון הרי אינו מקבל בתמורה זכויות שכירות, כי שמעון הרי לא השכירה לו, ועל תשלום כעין זה לא גילה דעתו, וראה עוד שם; וכתב, ששוב מצא ב"אור שמח" [גזילה ג ט] שכתב אף הוא כדבריו;

יוכת שער היינו: שד ששמו "שאייה"⁽⁴⁾ מכתת את השער של בית שאין בני אדם דרים בו, ולכן אינו משלם לו שכר, כי נמצא שההנהו במה שישב בביתו.⁽⁵⁾

אמר בר רב אשי:

לדידי חזי לי, ומננה כי תורא [אני ראתיו לאותו שד ששמו "שאייה",⁽⁶⁾ והרי הוא נוגח כמו שור], כלומר: הורס ומקלקל.

רב יוסף אמר טעם אחר לפטור את הדר בחצר חבריו:

לכך אין משלם שכר מי שדר בחצר חבריו שלא מדעתו, כי מהנה הוא אותו בכך, שהרי: **ביתא מיתבא יתיב** [הבית מתישב מיושביו], כלומר: בית שהוא מיושב בדירת בני אדם, ישוּבו קיים, לפי שהדרים בתוכו, רואים למה הבית צריך, והם מתקנים אותו.

ומפרשין: **מאי בינייהו** בין רב שאמר

"ושאייה יוכת שער", ובין רב יוסף שאמר "ביתא מיתבא יתיב":

איבא בינייהו, כגון: **דקא משתמש ביה** — בעל החצר — **בציבי ותיבנא** [בעצים ותבן], וזה בא ונכנס לדור בתוכו, שהרי משום "שאייה יוכת שער" אין כאן, שהרי גם בעל החצר משתמש בו, ואולם מכל מקום טוב הוא לבית שישבו בו כדי שיתקנוהו.

מעשה בההוא **גברא דבנה אפדנא** **אקילקלתא דיתמי** [מעשה באדם שבנה בית על מגרש אשפה של יתומים].

אגביה רב נחמן לאפדניה מיניה [גבה רב נחמן בשכר הדירה את הבית].

שואלת הגמרא: **לימא קסבר רב נחמן הדר בחצר חבריו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר**, ומטעם זה חייבו לשלם, אף שהחצר לא היתה מיועדת להשכרה?

יוסף, "ראה מה שכתב המגיה על הרשב"א]. והוא "ש כתב: "מייתי מהך קרא אסמכתא וסעד לדבריו, לא מיבעיא שהוא פטור, משום דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר, אלא אפילו טובה נמי עושה, שמנע ביתו מליסתר", [וצריך ביאור לשיטתו, דברי הגמרא בהמשך: "מאי בינייהו", נחלת דוד].

אך ב"שיטה מקובצת" בשם רבינו ישעיה, כתב: "ושמא אמוראי נינהו וליבא דרב הונא", כלומר: הך אמורא סובר אליבא דרב הונא, ש"זה נהנה וזה לא חסר, חייב", ורק גבי בית הוא פטור מטעם שמהנהו, וראה מה שהובא בזה ב"ספר המפתח".

6. כן הוא לפירוש ראשון של רש"י; ולפירוש שני כוונתו לאותם המזיקים המכתתים את הבית.

וכעין זה כתב בישוב שיטתם ב"חידושי רבי שמעון" סימן כ אות ב בד"ה ומה, **ראה שם היטב**.

4. כן פירש רש"י בפירוש ראשון; ובפירוש שני פירש: **ושאייה**: בית שהוא שאוי ויחיד מאין אדם, "יוכת שער": מזיקין מכתתין אותו.

5. הקשה הרשב"א: הרי בכל הסוגיא משמע ש"זה נהנה ולא חסר, פטור" אף בלי הסברא שהנהנו, וכמבואר גבי מקיף את חבריו שהניקף פטור, וכמבואר גבי נטל אבן או קורה של הקדש, ואם כן למה הוצרכו לטעם זה!?

וכתב: "ושמא נאמר: כי על כל פנים יש הפסד קצת בבתים מחמת דריסת רגל הדירורין, אלא שהירוח שמצילין אותה משאייה, עולה כנגד הפסד זה, [ודומה לזה מתבאר גם ב"נמוקי

משום שדרכה של בהמה להחזיר ראשה ולאכול, והרי זה שן שפטור ברשות הרבים.

ומקשינן: ולשמואל שפוטרי אפילו במחזורת חיבי משכחת לה דמחייב באיזה אופן נאמר במשנה שחייב אם אכלה מצידו הרחבה.

ומתריצין: כגון דשבקתה לרחבה, שהבהמה עזבה את הרחבה, ואזלא וקמה, והרי היא עכשיו מהלכת בצידו הרחבה, שאין זה מקום הילוכם של שוורים, והרי הוא כחצר הניזק, ולכך משלמת מה שהזיקה.

ואיכא דמתני לה להא שמעתא באפי נפשה. יש שאינם שונים שמועה זו כפירוש המשנה, אלא כפלוגתא בפני עצמה:

בהמה שמהלכת ברחבה והיא מחזורת את ראשה לצידו הרחבה ואכלה משם פירות,

רב אמר חייבת, ושמואל אמר פטור.

ותמהינן: ולשמואל שפוטרי, אם כן, זה ששנינו אם אכלה מצידו הרחבה משלמת מה שהזיקה, חיבי משכחת לה דמחייבא? באיזה אופן מצינו לחייבה, אם מחזורת פטורה.

ומתריצין: כגון דשבקתה לרחבה. ואזלה

ומפרשינן: לעולם קסבר רב נחמן, שהדר בחצר חבירו אינו מעלה לו שכר, ומיהו ההוא [אותו מגרש] מעיקרא קרמנאי [שם אומה] הווי דיירי ביה, ויהבו ליה ליתמי דבר מועט [עד שלא בא זה, היו גרים באותו מגרש בני אותה אומה, והיו מעלים שכר ליתומים] וזה שבנה שם את האפדנא חיסרו את אותו השכר —

ולכן אמר ליה רב נחמן לאותו אדם: זיל פייסינהו⁽⁷⁾ ליתמי [לך ושלם ליתומים], ולא אשגח [לא ציית אותו אדם], ולפיכך: אגביה רב נחמן לאפדניה מיניה.

ועתה חוזרת הגמרא לבאר את מה ששנינו במשנה: ביצד משלמת מה שנהנית, אכלה מתוך הרחבה [רשות הרבים] משלמת מה שנהנית, אכלה מצידו הרחבה משלמת מה שהזיקה.

אמר רב: דין זה, שאכלה מצידו הרחבה משלמת מה שהזיקה, אינו אלא כשהבהמה מהלכת ברחבה

ובמחזורת את ראשה לצידו הרחבה ואכלה שם פירות, שאין דרכה בכך וחייבת משום קרן⁽⁸⁾ אף ברשות הרבים.

ושמואל אמר: אפילו מחזורת נמי פטור

7. יש ראשונים שדייקו את הלשון "פייסינהו" ליתמי, דמשמע, שלא תבע רב נחמן ממנו שישלם שכר דירה מלא, אלא תשלום כל שהוא ליתומים.

8. ותוס' כתבו שצידו הרחבה חשיב כחצר הניזק וחייבת ג"ש משום שן, ושמואל פליג דאף צידו הרחבה הווי רשות הרבים.

וואולם דין זה תלוי במחלוקת הראשונים [הובאה בהערות בעמוד ב לעיל], כשזה נהנה וזה חסר, אם חייב לשלם לו רק כערך החסרון, או כערך כל ההנאה, ושיטת רוב הראשונים

וואולם דין זה תלוי במחלוקת הראשונים [הובאה בהערות בעמוד ב לעיל], כשזה נהנה וזה חסר, אם חייב לשלם לו רק כערך החסרון, או כערך כל ההנאה, ושיטת רוב הראשונים

וקמה **בצידי רחבה**. ובוה גם שמואל מודה שחייבת.

מתיב [הקשה] **רב נחמן בר יצחק** מהמשנה על רב.

הרי שנינו: בהמה המהלכת ברחבה ואכלה **מפתח החנות**, משלמת רק **מה שנהנית** ולא מה שהזיקה.

והרי פתח החנות נמצא בצידי הרחבה, ואם **כן היכי משכחת** לה שתאכל מפתח החנות?

פשיטא שאין זה אלא **במחזרת** ראשה לפתח החנות.

וקאמר התנא שמשלמת **מה שנהנית**,

ויש לדייק מכך: **מה שנהנית**, אין, רק מה שנהנית היא חייבת, אבל **מה שהזיקה**, לא, ועל כרחך משום שמחזרת פטורה, כשמואל, וקשה לרב שמחייב.

הוא מותיב לה רב נחמן בר יצחק הקשה **והוא בעצמו מפרק** לה [תירצה].

מה שהתנא פוטר הוא באופן **דקיימא בקרן זוית**, שפתח החנות נמצא בקרן זוית וכולט לרחבה, כך שהבהמה יכולה להגיע לפירות בלא להחזיר ראשה, והווי שן ברשות הרבים, ופטורה. ולכן משלמת רק מה שנהנית.

איכא דאמרי, מחזרת כולי עלמא לא פליגי, אין בזה מחלוקת, וכולם סוברים דחייבת.

כי פליגי אלא המחלוקת היא **במקצה מקום מרשותו הפרטית** לשמושם של בני רשות הרבים, על ידי שבנה את הגדר המפרידה בין חצירו לרשות הרבים בתוך רשותו, ונותר המקום שמחצה לו פנוי למעבר הרבים.

והבי איתמר, ובכך נחלקו: **אמר רב**, לא שנו שבאכלה מצידי הרחבה חייבת אלא כשהבהמה מחזרת ראשה לצידי הרחבה, אבל מקצה מקום מרשותו לרשות הרבים, והבהמה אכלה משם, פטורה.

ושמואל אמר, אפילו מקצה מקום מרשותו לרשות הרבים חייבת.

ומבארין: לימא **בבור ברשותו קמיפלגי**.

לכאורה יש לומר, שמחלוקת זו תלויה במחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא לקמן (מט ב) במי שחפר בור ברשותו ואחר כך הפקיר את רשותו ולא הפקיר את בורו, שרבי עקיבא מחייב משום שהוא בעל התקלה, ורבי יוסי פוטר משום שהבור ברשותו.

ובנידון שלנו, הרי המקום שהקצה לרשות הרבים עדיין שלו הוא, אלא שיש רשות לרבים להשתמש בו, וכשמניח שם פירותיו, אם יוזקו בהן אחרים הוי כבור ברשות הרבים, שלרבי עקיבא חייב, ולרבי יוסי פטור,

וכיון שקיימא לן בפרק המניח [ל א] שכל המקלקלין ברשות הרבים, כל המחזיק בהן זכה בהן, הרי אם יש לפירות דין של בור, בהמה שתאכלם פטורה. ואם אין חייבים עליהם כשהזיקו, חייבת הבהמה על אכילתן.

ולכן **רב דאמר** במקצה מקום, בהמה שתאכל משם פירות, בעליה פטור, הוא משום שרב קסבר **בור ברשותו חייב**, ולכן אע"פ שהפירות הן ברשותו, בכל זאת יש להן דין בור, ולכן הבהמה פטורה על אכילתן.

ושמואל דאמר בהמה שאכלה ממקום שהקצה לרשות הרבים, בעליה חייב, קסבר בור ברשותו פטור, והפירות שהם ברשותו אין להם דין בור, והמזיקן חייב עליהן.

ודחינן לה: אמר לך רב, לעולם אימא לך שאין דין זה תלוי במחלוקת של בור ברשותו,

כא-ב אלא בעלמא, בור ברשותו פטור כרבי ישמעאל, ואין לפירות דין מזיק,

ושאני הכא, שאם אכלה מהם אינה חייבת, משום דאמר בעל הבהמה לבעל הפירות: לאו כל כמינך דמקרבת להו לפירותיך לרשות הרבים. כי אע"פ שהמקום הוא רשותך, אין לך זכות להעמיד פירותיך סמוך לרשות הרבים, ומחייבת להו לתוראי, שבכך נגרם לי חיוב נזקין.

ושמואל אמר, בעלמא בור ברשותו חייב כרבי עקיבא, ואעפ"כ אין לפירות דין בור, והטעם לכך הוא:

דבשלמא בור ברשותו, איכא למימר שהוא חייב, משום שהשור המהלך ברשות הרבים לאו אדעתיה, אין בו דעת להזהר, וחייבה התורה את בעל הבור באחריות נזקי השור, שאין בו דעת להזהר.

אלא פירות שהוזק בהם השור, מי איכא למימר "לאו אדעתיה"? האם אפשר לומר שלא שם לב להזהר?

הא חזי להו! הרי הם נראים לעין. וכיון שהניח את הפירות ברשותו, אין הוא חייב על תקלה כזו.⁽⁹⁾

ודנה הגמרא: לימא, מחזרת תנאי היא. שמהברייתא שלפנינו נראה שדין מחזרת, תלוי במחלוקת תנאים:

דתניא, אכלה מתוך הרחבה, משלמת מה שנהנית,

אבל אם אכלה מצידו הרחבה, משלמת מה שהזיקה, דברי רבי מאיר ורבי יהודה.

רבי יוסי ורבי אליעזר אומרים: אין דרכה של בהמה המהלכת לאכול, אלא לחלך, ולכן, אם אכלה מצידו הרחבה, חייבת.

ותמהינן: אם כן, רבי יוסי היינו תנא קמא ששניהם מחייבים בצידו הרחבה.

אלא על כרחך, מחזרת איכא בינייהו. שנחלקו כשאכלה את הפירות כשהיא ברחבה, ומחזרת ראשה ואכלה מצידו הרחבה.

תנא קמא סבר, מחזרת נמי משלם רק מה שנהנית. ומה שאמר תנא קמא שאם אכלה מצידו הרחבה משלמת מה שהזיקה, זה כשהבהמה עצמה עומדת בצידו הרחבה.

ורבי יוסי סבר, שגם מחזרת משלמת מה שהזיקה, כיון שאין דרכה בכך.

ודחינן: לא. אפשר לומר שאינם חולקים בכך, אלא, דכולי עלמא סוברים שמחזרת שאכלה, דינה אי כרב שחייבת אי כשמואל שפטורה,

הכא, רבי מאיר ורבי יוסי, ב"ביער בשדה

9. אמנם אם יניחם ברשות הרבים כיון שאין לו רשות להניחם לא אמרי' סברא זו וחייב עליהן